

Planeedi kestlikkus: Toidu keskkonnamõju Jätkusuutlik toit

Marilin Eessalu

Peipsi Koostöö Keskus
2024

TOIDU

KESKKONNAMÕJU

Kust meie toit pärit on?

Kuidas meie toit

kasvanud on?

Põllumaad kulub päris palju

38% maismaast kulub
põllumajanduseks ja
karjakasvatuseks

Miks see on probleem?

- Metsade kadu
- Koosluste ja elupaikade kadu
- Mulla kadu: aastas u 30 miljardit tonni mulda = 200 miljonit sinivaala

Intensiiv- põllumajandus

Monokultuurid = kasvatatakse vaid ühte sorti saadusi

- Vajavad rohkem kastmist, väetamist ja taimekaitsevahendeid
- Vastuvõtlikumad haigustele
- Elurikkuse kadu

Veekasutus

Mõne põllukultuuri kasvatamiseks kulub vett rohkem, mõne jaoks vähem.

Loomatööstuses suur veekulu joogiks, pesemiseks, töötlemiseks

Veeringe reostus:
väetised, taimekaitsevahendid,
ravimijääd, toidulisandid

KUI PALJU KULUB VETT?

4650 liitrit
1 biifsteik

2400 liitrit
1 hamburger

1440 liitrit
1 sealihalõik

1170 liitrit
1 kana rinnafilee

140 liitrit
1 tass kohvi

70 liitrit
1 õun

35 liitrit
1 tass teed

A cartoon illustration showing a person in a full-body hazmat suit, including a gas mask and gloves, using a spray nozzle to apply a substance to several small green plants. The person has a concerned expression. To the left, a mole is sitting on the ground, looking up at the person. A speech bubble from the mole contains the text 'KAS SA SÖÖD NEID KA MASKIGA?'. The background is a simple light green and brown ground.

KAS SA SÖÖD
NEID KA
MASKIGA?

Väetised ja
taimekaitsevahendid
(e pestitsiidid)

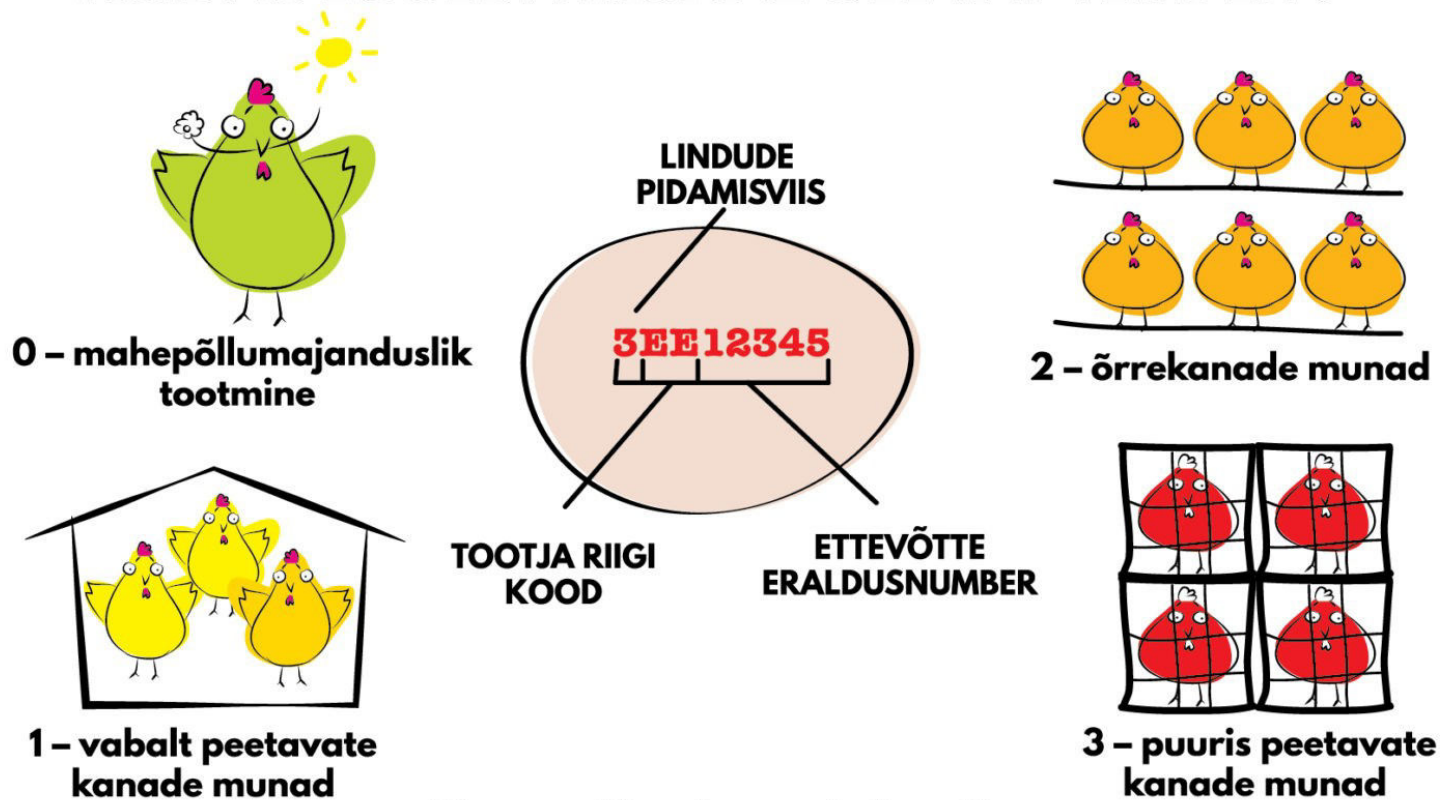
- Mõju keskkonnale paha
- Mõju inimesele paha

Miks lihatööstus on suure keskkonnamõjuga?

- Lihatööstus moodustab 14,5% globaalsest CO₂ heitmest
- Loomasööda kasvatamiseks kulub palju põllumaad ja vett
- Gaas ja kaka – metaan on väga tugev kasvuhoonegaas
- Suurus on oluline: lehm vs kana
- Loomade elutingimused on sageli väga kehvad

KUIDAS LUGEDA MUNAL OLEVAT TEMPLIT?

**Sinu valikud on olulised!
Jäta puurikanade munad ostmata. Aitäh!**

www.nahtamatudloomad.ee

 **nahtamatud
loomad**

CO₂

Energiakulu

- Põllumasinad
- Kastmissüsteemid
- Soojustusega kasvuhooned ja laudad, masinad jmt
- Toidu töötlemine

Kui kaugelt meie toit tuleb?

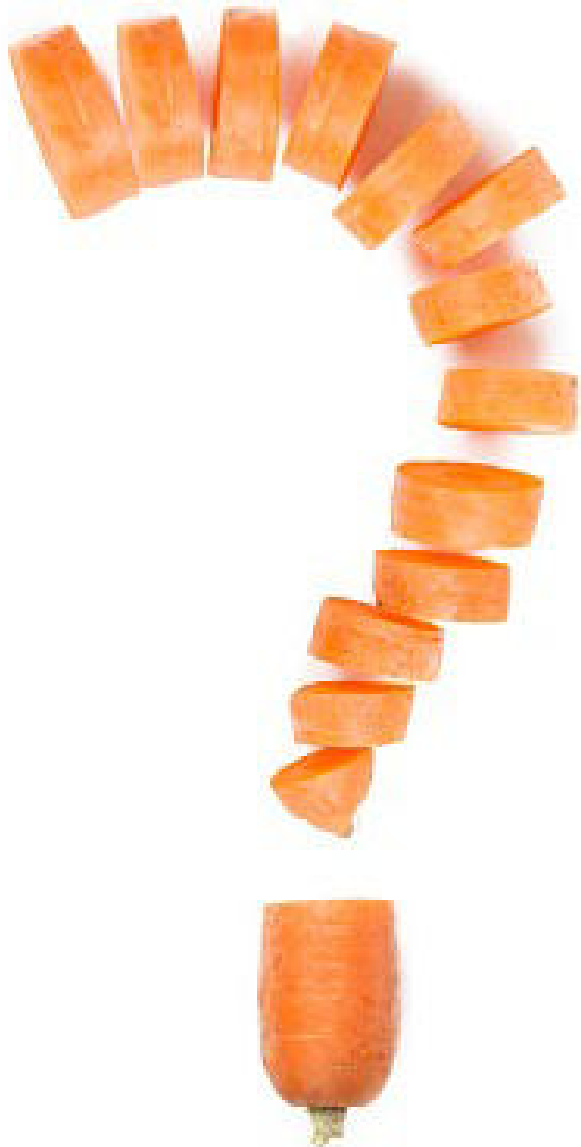
Toidu pakendamine

Plastik on vastik!

1/3 kogu maailmas
toodetavat toidust
läheb raisku

- Eestis tekib ca 54 kg
toidujäätmeid
inimese kohta aastas
- Tarbitoitutargalt.ee

JÄTKUSUUTLIK TOIT

Kuidas kestlikumalt toitu
toota?

Kuidas valida
keskkonnasõbralikku toitu?

Head algatused nii Euroopas kui Eestis:

Ringmajandus

Talust Taldrikule

Ühekordse pakendi keelustamine

Taastav põllumajandus

Taluturud, toiduringid

Eelista

- Kohalikku toitu
- Hooajalist toitu
- Mahetoitu

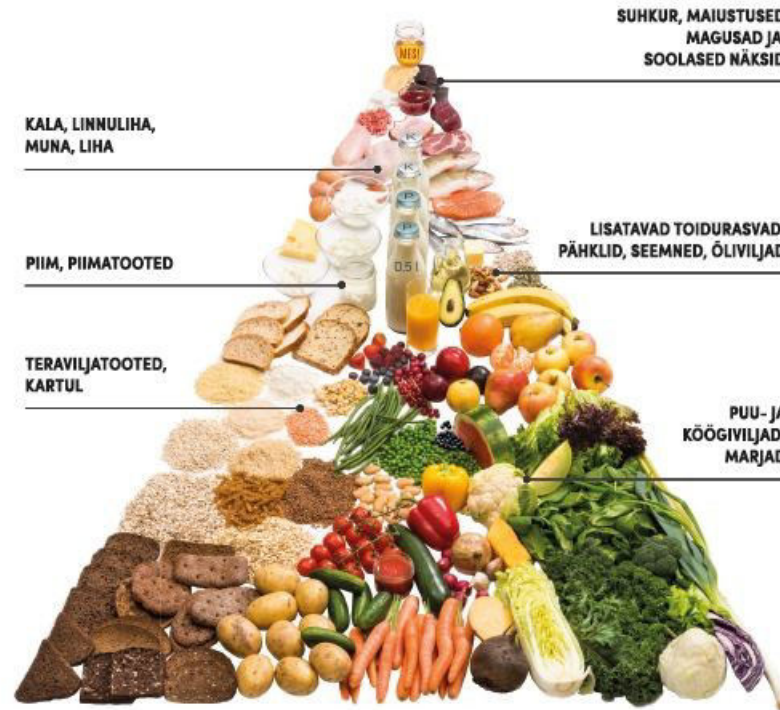
Vähem liha- ja piimatooteid

TOIDUPÜRAMIID

TAI: Eestlased söövad 2-3x rohkem liha kui tervislik

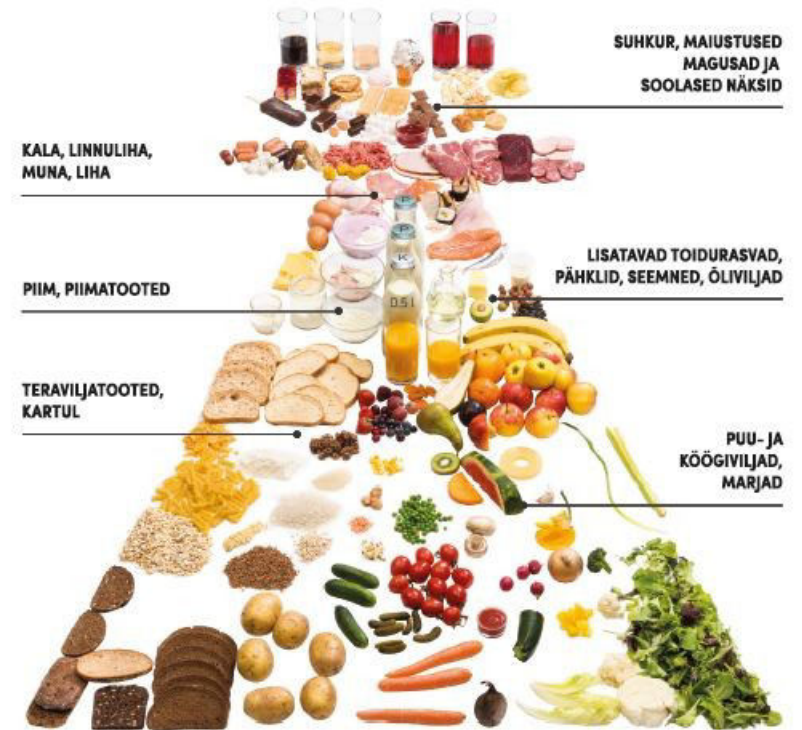
Taimne Teisipäev
www.toidufoor.ee

SOOVITUSLIK EESTI ELANIKU NÄDALA TOIDULAUD

Nädala näitlik toidukogus 2000 kcal energiavajaduse korral

TEGELIK EESTI ELANIKU NÄDALA TOIDULAUD

Keskmiselt 2000 kcal tarbinud täiskasvanud inimese nädalane toidukogus
Rahvastiku toitumise uuring 2014

Ära raiska!

- Võta letilt ka koledad viljad
- Planeeri menüüd
- Taaskasuta ülejääke
- Kasuta nii vähe ühekordseid pakendeid kui võimalik
- Fudler.ee

Kasvata ise ja komposti!

- Potipõllundus ja kogukonnaaiad
- Igaühe permakultuur
- Kompostiljon.ee

Nüüd tead toidu kohta nii mõndagi uut!

